

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.411.001.04.2022

Pani
Halina Szymańska
ul. Poleczki 33, 02-822 Warszawa
Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji
Rolnictwa
ul. Poleczki 33, 02-822 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*I/22/001 Prawidłowość finansowania działalności Spółdzielni Mleczarskiej „Bielmlek” w Bielsku
Podlaskim oraz udzielania pomocy finansowej jej członkom*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ¹ , ul. Poleczki 33 02-822 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Halina Szymańska, Prezes ARiMR, od 20 października 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: <ul style="list-style-type: none">– Tomasz Nowakowski Prezes ARiMR od 29 maja 2020 r. do 19 października 2020 r., p.o. Prezesa ARiMR od 28 sierpnia 2019 r. do 28 maja 2020 r.,– Maria Fajger, Prezes ARiMR od 2 listopada 2017 r. do 27 sierpnia 2019 r., p.o. Prezesa ARiMR od 1 sierpnia 2017 r. do 1 listopada 2017 r.,– Dariusz Golec, p.o. Prezesa ARiMR, od 2 marca 2017 r. do 31 lipca 2017 r.– Daniel Obajtek, Prezes ARiMR, od 13 stycznia 2016 r. do 1 marca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Udzielenie przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pomocy publicznej członkom SM Bielmlek.
Okres objęty kontrolą	Kontrola obejmuje okres od 1 stycznia 2017 r. do dnia zakończenia kontroli z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Robert Sieńko, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LBI/76/2022 z 6 czerwca 2022 r. nr LBI/33/2023 z 23 stycznia 2023 r.2. Jakub Dąbrowa, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LBI/75/2022 z 6 czerwca 2022 r., LBI/21/2023 z 23 stycznia 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-4)</p>

¹ Dalej: ARiMR lub Agencja.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania ARiMR w zakresie udzielenia pomocy publicznej producentom rolnym, którzy byli członkami Bielmlek Spółdzielni Mleczarskiej w Bielsku Podlaskim⁴.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Agencja udzielała pomocy na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów w SM Bielmlek oraz z tytułu braku zapłaty za dostarczone mleko, zgodnie z zasadami określonymi w § 13zj i § 13zk rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposób realizacji zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁵. Pomocy tej udzielono w odpowiedniej kwocie wnioskodawcom spełniającym kryteria wynikające z ww. przepisów. Agencja właściwie monitorowała także, czy środki z tytułu pomocy na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów były przekazywane na rzecz SM Bielmlek terminowo, tj. do 15 października 2021 r. oraz w kwocie nie niższej niż otrzymana pomoc.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

ARiMR zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁶ zobowiązana została m.in. *do realizacji innych zadań wynikających z polityki państwa w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych i przetwórstwa produktów rolnych lub ze Wspólnej Polityki Rolnej*. W myśl art. 4 ust. 6 szczegółowy zakres i sposoby realizacji zadań wskazanych w ust. 1 określa rozporządzenie w sprawie zadań ARiMR. W § 13 zj i § 13 zk tego rozporządzenia⁷ określono zasady udzielania pomocy producentowi rolnemu, [1] który w latach 2018-2020 co najmniej raz nie otrzymał zapłaty za sprzedane mleko od podmiotu, któremu to mleko zostało sprzedane, w związku z wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości wobec tego podmiotu [2] będącemu mikroprzedsiębiorstwem, małym albo średnim przedsiębiorstwem w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia nr 702/2014⁸ - na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów w spółdzielniach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych. Zgodnie z przywołanymi wyżej przepisami rozporządzenia w sprawie zadań ARiMR pomoc finansowa z tytułu braku zapłaty za sprzedane mleko

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: SM Bielmlek lub Spółdzielnia.

⁵ Dz. U. z 2015 poz. 187 ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie zadań ARiMR lub rozporządzenie.

⁶ Dz. U. z 2023 poz. 1199. Dalej: ustawa o ARiMR.

⁷ Projekt rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2021 r. *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji (RM-06110-120-21)* (RD 396), nie był opiniowany przez ARiMR. Dokument ten na podstawie przepisów rozdziału 8 uchwały nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2022 poz 348, dalej uchwała nr 190.) wniesiony do rozpatrzenia bezpośrednio przez Radę Ministrów w trybie odrębnym. Wg. informacji zawartych we wniosku o rozpatrzenie ww. projektu (BF.dyr.0210.1.2021) wskazano, że *jedynie zastosowanie trybu odrębnego umożliwi bezzwłocznie uruchomienie i wypłatę pomocy finansowej m.in. dla producentów mleka, którzy w związku upadłością podmiotów nabywających mleko w latach 2019-2020 nie otrzymali zapłaty za sprzedane mleko*. Projekt ww. aktu w myśl § 100 uchwały nr 190 został przyjęty w trybie obiegowym (protokół ustaleń nr 30/2021 posiedzenia Rady Ministrów w dniu 30 lipca 2021 r.). Zmiany w przepisach rozporządzenia w sprawie zadań ARiMR weszły w życie 3 sierpnia 2021 r. (Dz. U. z 2021 poz. 1387). Następnie na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2021 r. *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa* rozszerzono okres, za który producenci rolni mogli ubiegać się o pomoc z tytułu nie otrzymania zapłaty za sprzedane mleko z lat 2019-2020 na lata 2018-2020.

⁸ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. UE. L. z 2014 Nr 193 poz. 1 ze zm.).

w przypadku wniosków złożonych do 15 sierpnia 2021 r. w przypadku przekroczenia kwoty 7.500,00 tys. zł miała być wyliczona na podstawie czynnika korygującego, zaś w przypadku wniosków składanych w kolejnym terminie wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw rolnictwa⁹, współczynnik korygujący należało stosować w przypadku przekroczenia łącznie 12.500,00 tys. zł zapotrzebowania na pomoc (§ 13zj ust. 11 i 11a rozporządzenia). Z kolei pomoc na poczet wpłaty niewpłaconej części udziałów w spółdzielni prowadzącej działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych nie więcej niż 40 tys. zł dla jednego producenta rolnego, a w przypadku zapotrzebowania na tą pomoc przekraczającego łącznie 20.000 tys. zł miała być wyliczona (zmniejszona) na podstawie współczynnika korygującego (§ 13zk ust. 6 i 7 rozporządzenia). Wnioski o udzielenie ww. pomocy należało składać w Biurach Powiatowych ARiMR do 15 sierpnia 2021 r. (§ 13zj ust. 3 i § 13zk ust. 3). Decyzje administracyjne w sprawie przyznawania pomocy z tytułu braku zapłaty za sprzedane mleko oraz na poczet wpłaty niewpłaconej części udziałów w spółdzielni wydawane były przez kierowników biur powiatowych ARiMR.

(akta kontroli str.5-9, 21-335, 602-626)

Prezes ARiMR na podstawie zarządzeń wprowadził wzory formularzy wniosków o przyznanie pomocy oraz zasady dotyczące udzielania pomocy finansowej producentom rolnym w oparciu § 13zj i § 13zk rozporządzenia. Zarządzenia Prezesa ARiMR nr 72/2021 z dnia 2 sierpnia 2021 r., nr 73/2021 z dnia 2 sierpnia 2021 r. oraz nr 133/2021 z dnia 25 listopada 2021 r. wprowadziły kolejno formularze wniosków o udzielenie pomocy finansowej: [1] o charakterze pomocy de minimis w rolnictwie producentowi rolnemu, który w 2019 r. lub 2020 r., co najmniej raz nie otrzymał zapłaty za sprzedane mleko od podmiotu, któremu to mleko zostało sprzedane, w związku z wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości wobec tego podmiotu, [2] producentowi rolnemu na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów w spółdzielniach prowadzących działalność w zakresie produktów rolnych, [3] o charakterze pomocy de minimis w rolnictwie producentowi rolnemu, który w latach 2018-2020., co najmniej raz nie otrzymał zapłaty za sprzedane mleko od podmiotu, któremu to mleko zostało sprzedane, w związku z wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości wobec tego podmiotu. W załącznikach do Zarządzeń nr 75/2021 z 5 sierpnia 2021 r. oraz 143/2021 z dnia 10 grudnia 2021 r. uregulowano zasady dotyczące udzielania pomocy na podstawie § 13 zj (tj. z tytułu braku zapłaty za sprzedane mleko) w tym m.in. terminy składania wniosków, wymagane załączniki, zasady weryfikacji wniosku o udzielenie pomocy, wyliczenia pomocy i jej wypłaty, harmonogram obsługi programu pomocy oraz wzory: [1] karty weryfikacji wniosku, [2] decyzji o odmowie przyznania pomocy, [3] decyzji o przyznaniu pomocy, [4] decyzji o wygaśnięciu decyzji. Z kolei w załączniku do Zarządzenia nr 76/2021 z dnia 5 sierpnia 2021 r.¹⁰ określono zasady udzielania pomocy finansowej na podstawie § 13zk (tj. na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów) w tym m.in. przeznaczenie pomocy, terminy składania wniosków, zasady weryfikacji wniosku o przyznanie pomocy, rozliczenia pomocy, zwrotu przyznanej pomocy, harmonogram obsługi programu oraz wzory [1] karty weryfikacji wniosku, [2] decyzji o odmowie przyznania pomocy, [3] decyzji o przyznaniu pomocy, [4] decyzji o wygaśnięciu decyzji.

(akta kontroli str.7-9, 14)

⁹ Termin składania wniosków został ustalony na okres od dnia 29 listopada 2021 r. do 10 grudnia 2021 r. (link do ogłoszenia: <https://www.gov.pl/web/arimr/pomoc-dla-rolnikow-ktorzy-w-latach-2018--2020-r-nie-otrzymali-zaplaty-za-sprzedane-mleko-od-podmiotu-wobec-ktorego-wydano-postanowienie-o-ogloszeniu-upadlosci>).

¹⁰ Na podstawie Zarządzenia nr 95/2021 Prezesa ARiMR z 9 września 2021 r. wprowadzone zostały zmiany w załączniku do Zarządzeniu nr 76/2021 dotyczące m.in. wzorów kart weryfikacji wniosku i weryfikacji rozliczenia pomocy oraz decyzji o przyznaniu pomocy.

Agencja 6 sierpnia 2021 r.¹¹ zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o ARiMR oraz art. 21 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*¹² zawnioskowała do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹³ o akceptację wnioskowanych zmian w planie finansowym ARiMR na 2021 r. w celu m.in. zabezpieczenia środków na wypłatę pomocy przyznawanej w oparciu o § 13zj i § 13zk rozporządzenia odpowiednio w wysokości 10.000 tys. zł (poz. III, 3.19) oraz 20.000 tys. zł (poz. III, 3.21). Minister Rolnictwa 27 sierpnia 2021 r. wyraził zgodę na wprowadzenie proponowanych zmian w planie finansowym ARiMR na 2021 rok.¹⁴ Następnie w związku z wprowadzeniem z dniem 20 listopada 2021 r. w § 13zj rozporządzenia zmiany polegającej na wydłużeniu okresu objętego pomocą¹⁵, ARiMR na podstawie przywołanych wyżej przepisów 3 grudnia 2021 r. zawnioskowała¹⁶ do Ministra Rolnictwa o akceptację zmian w planie finansowym na 2021 rok w celu m.in. zwiększenia środków na wypłatę pomocy z tytułu braku zapłaty za sprzedane mleko o 10.000 tys. zł do kwoty 20.000 tys. zł (poz. III, 3.20). Minister pismem z 13 grudnia 2021 r. wyraził zgodę na wprowadzenie wnioskowanych zmian w planie finansowym ARiMR na 2021 rok.¹⁷

(akta kontroli str. 5-6, 13-14)

Do biur powiatowych ARiMR wpłynęło 409 wniosków¹⁸ o udzielenie pomocy producentom rolnym, którzy co najmniej raz nie otrzymali zapłaty za sprzedane mleko od SM Bielmlek na łączną kwotę 4.960 tys. zł oraz 759 wniosków¹⁹ o udzielenie pomocy na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów w SM Bielmlek na łączną kwotę 20.141 tys. zł. Kierownicy biur powiatowych ARiMR wydali odpowiednio 365 decyzji przyznających pomoc z tytułu braku zapłaty za sprzedane mleko na łączną kwotę 4.939 tys. zł oraz 758 decyzji przyznających pomoc na sfinansowanie niewpłaconej części udziałów na łączną kwotę 19.738 tys. zł. Negatywnie rozpatrzono 44 wnioski o udzielenie pomocy producentom rolnym, którzy co najmniej raz nie otrzymali zapłaty za sprzedane mleko od SM Bielmlek oraz jeden wniosek o udzielenie pomocy na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów od członków Spółdzielni.

(akta kontroli str.5-20)

Analizie poddano 42 wnioski o udzielenie pomocy producentom rolnym, którzy co najmniej raz nie otrzymali zapłaty za sprzedane mleko od Bielmlek Spółdzielni Mleczarskiej²⁰ oraz 85 wniosków o udzielenie pomocy na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów od członków SM Bielmlek²¹. Każdy z weryfikowanych wniosków został złożony na formularzu wprowadzonym przez Prezesa ARiMR na podstawie zarządzeń nr 72/2021 z dnia 2 sierpnia 2021 r., nr 73/2021 z dnia 2 sierpnia 2021 i został złożony w terminach wynikających z § 13zj ust. 3 i § 13zk ust. 3 tj. do dnia 15 sierpnia 2021 r. Następnie pracownicy biur powiatowych ARiMR

¹¹ Pismo znak P-1565-DF-WPPK-ZBA.0330.1.2021.

¹² Dz. U. z 2022 poz. 1634 ze zm. Dalej: ufp.

¹³ Dalej: Minister Rolnictwa.

¹⁴ Pismo znak sprawy BF.ap.073.46.2021.5.

¹⁵ Z lat 2019-2020 na lata 2018-2020.

¹⁶ Pismo znak P- 2489-DF-WPPK-ZBA.0330.1.2021.

¹⁷ Pismo znak sprawy BF.ap.073.72.2021.3.

¹⁸ 320 do Bielskiego Biura Powiatowego ARiMR, 82 do Siemiatyckiego Biura Powiatowego ARiMR, pięć do Białostockiego Biura Powiatowego ARiMR, dwa do Hajnowskiego Biura Powiatowego ARiMR.

¹⁹ 516 do Bielskiego Biura Powiatowego ARiMR, 202 do Siemiatyckiego Biura Powiatowego ARiMR, 35 do Białostockiego Biura Powiatowego ARiMR, pięć do Hajnowskiego Biura Powiatowego ARiMR oraz jeden do Sokólskiego Biura Powiatowego ARiMR.

²⁰ 37 wniosków złożonych do Bielskiego Biura Powiatowego ARiMR oraz pięć wniosków złożonych do Białostockiego Biura Powiatowego ARiMR.

²¹ 50 wniosków złożonych do Bielskiego Biura Powiatowego ARiMR oraz 35 wniosków złożonych do Białostockiego Biura Powiatowego ARiMR.

dokonał weryfikacji ww. wniosków co potwierdzili wypełniając karty weryfikacji wniosków wprowadzone na podstawie zarządzeń 75/2021 i 76/2021 z 5 sierpnia 2021 r. Decyzje o przyznaniu pomocy na podstawie § 13zj i § 13zk rozporządzenia były sporządzane zgodnie z wzorami załączonymi do wyżej wymienionych zarządzeń.

Weryfikacja 42 wniosków o pomoc z tytułu braku zapłaty za sprzedane mleko wykazała m.in. że:

- kwoty do wypłaty były ustalone odrębnie dla każdego roku, w którym producent nie otrzymał wypłaty za dostarczone do SM Bielmelek mleko,
- Wysokość udzielonej pomocy była ustalona zgodnie z § 13 zj ust. 7 rozporządzenia tj. nie przekraczała 80% kwoty wynikającej z nieopłaconych faktur i wynosiła od 1 tys. zł do 84,6 tys. zł,
- Środki z tytułu ww. pomocy zostały wypłacone producentom rolnym 11 i 19 października 2021 r. (odpowiednio 37 i 5 wypłat).

Analiza 85 wniosków o udzielenie pomocy na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów w SM Bielmelek wykazała m.in., że:

- wysokość udzielonej pomocy wynosiła od 1,1 tys. zł do 39,2 tys. zł.²² – zmniejszenie maksymalnej wartości ww. pomocy wynikało z wystąpienia przesłanki określonej w § 13zk ust. 7 rozporządzenia, tj. zapotrzebowanie na pomoc przekroczyło łącznie kwotę 20.000 tys. zł co skutkowało koniecznością zastosowania do jej obliczenia współczynnika korygującego,
- środki z tytułu pomocy na sfinansowanie wpłaty niewpłaconej części udziałów w SM Bielmelek zostały wypłacone producentom rolnym w dniach 20-21 września 2021 r. (tj. 79 i 6 wypłat),
- ARiMR monitorował czy środki z tytułu tej pomocy zostały zgodnie z § 13zk ust. 9 rozporządzenia przekazane na rachunek SM Bielmelek na poczet zapłaty za udziały w kwocie nie niższej niż otrzymana pomoc oraz w terminie określonym w tym przepisie,
- każdy z 85 weryfikowanych wnioskodawców dostarczył w terminie określonym w § 13zk ust. 9 rozporządzenia tj. do 15 października 2021 r. potwierdzenie dokonania wpłaty środków z udzielonej pomocy na rachunek Spółdzielni.

(akta kontroli str.15-20, 336-601)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Wnioski

Wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w trakcie kontroli Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

²² Maksymalna wartość ww. pomocy wynosiła 39,2 tys. zł. Obniżenie tej kwoty z 40 tys. zł było związane ze zgłoszeniem wierzycelności powyżej limitu 20 000 tys. zł co skutkowało zastosowaniem wskaźnika korygującego.

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 12 lipca 2023 r.

Kontrolerzy
Robert Sieńko
Główny specjalista kontroli
państwowej

Robert
Sieńko

Elektronicznie
podpisany przez
Robert Sieńko
Data: 2023.07.12
19:28:11 +02'00'

.....
podpis

Jakub Dąbrowa
Główny specjalista kontroli
państwowej

Jakub
Dąbrowa

Elektronicznie
podpisany przez
Jakub Dąbrowa
Data: 2023.07.12
19:30:04 +02'00'

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku
p.o. Dyrektora
Janusz Pawelczyk

Signed by /
Podpisano przez:

Janusz Andrzej
Pawelczyk

Date / Data:
2023-07-13 11:43